

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: **29 Ocak 2020**

Sayı: **19117**

25248

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın **Murat KURUM** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. Saygılarımla. 29.01.2020

Suzan ŞAHİN
Hatay Milletvekili

Taş ve kum ocağı işletmeciliği, milyonlarca yıl boyunca oluşan (günümüzde özellikle kentsel yaşamın ortaya çıkmasıyla gelişen yapılarda ve farklı endüstrilerde, işlenerek ve/veya doğrudan kullanılan) yapı malzemelerinin, yerüstü ve/veya yeraltından çıkarılması şeklinde yapılan işletmeciliktir. Bu işletmecilikte ocaktan çıkarılan malzemenin yapısına göre, zaman zaman patlayıcılarda kullanılır.

Bu nedenle; taş ve kum ocağı işletmelerinin, yeryüzünün genel yapısında, bitki örtüsünde, bölgesel havasında, yeraltı ve yerüstü sularında ve yüzey yapılarında ölçülebilir, olumsuz yönde etkileri ortaya çıkmaktadır.

Taş ve kum ocaklarında delici, kazıcı ve kırıcı ağır iş makinelerinin çalışıyor olması, ocaklarda kullanılan patlayıcılarla birlikte ciddi gürültü kirliliğine neden olmaktadır. Özellikle taşocağı işletmelerine yakın yerleşim birimleri bu gürültüden olumsuz etkilenmektedir.

Öte yandan hem ocakların açılması ve işletilmesinde hem de bunların ulaşım hatlarının inşasında doğal bitki örtüsü tahrip edilmektedir. Bu şekildeki bitki örtüsü tahribatı daha çok Amanos Dağları'nda gerçekleşmiştir. Özellikle dağın batı yamaçlarında, İskenderun-Erzin hattında ciddi tahribat söz konusudur. Burası genelde kızılçam sahası olup, korunması gereken florasıyla taşocağı işletmeciliğine müsait olmayan bir yapı durumundadır.

Teferruatı fazla olan taş ocağı ruhsatı yerine maden arama ruhsatı alan şirketlerin, denetimsiz ve sınırsız bir şekilde dinamit patlattığı ise yöre halkının şikayetleri arasındadır.

Önemli bir konuda özellikle İskenderun ilçemizde bulunan taş ocaklarının Amanos Dağları'na verdiği zararlardır. Buradaki taş ocaklarının yıllardır faaliyette olması nedeniyle Amanos Dağları deyim yerindeyse küçültülmüş haldedir. Amanos Dağları'nı köstebek yuvasına dönüştüren onlarca taş ve mermer ocağı, bölgenin eşi benzeri olmayan endemik bitki türünü yok etmektedir. İşin daha da acı bir boyutu da buradan alınan kayalarla denizin doldurulması ve iskele yapılarak adeta denizimizin küçültülmesidir. Bu alanda devletin en büyük alıcı olması durumu daha da acıklı kılmaktadır.

Diğer bir husus ise, taş ocaklarında yapılan patlatmalara bağlı sarsıntıların verdiği zararlardır. Özellikle galeri patlatmalarında ortaya çıkan ani şok dalgası ve sarsıntı, yakın çevredeki konutların temel direncini azaltmakta, taş sıçraması veya kaya düşmelerine, heyelanlara, tarihi dokunun zarar görmesine ve hatta yok olmasına neden olmaktadır.

25248

İskenderun'daki taş ocaklarının şehirle iç içe olması özellikle kentin birçok mahallesini oturulamaz hale getirmiştir.

Habibineccar Dağı, yakın çevresi ve Kırıkhan'daki taş ocakları antik döneme ait tarihi dokuyu ciddi anlamda tehdit etmektedir.

Bu olumsuz etkilerin en iyi görüneni de faaliyetler sonucunda arazide oluşan topoğrafik değişimdir. Yani faaliyet sonrası ortaya çıkan yığma tepeler ve malzeme alımı sonrası oluşan derin ve geniş çukurluklardır.

Gürültü kirliliği, bitki örtüsü ve tarihi dokunun tahribi, tozlanma, tarımsal ürün kaybı ve iş makinalarının trafikteki yoğunluğunun yarattığı etkiler ve en önemlisi su kaynaklarının kaybı şeklinde sıralanabilir.

Örneğin, taş ve kum ocaklarının terk edilişi sonrasında yapılması gereken tesviyenin yapılmaması, önceden ayrılmış üst örtü toprağının yüzeye yeniden yayılmaması ve ağaçlandırma işlemlerinin büyük oranda denetim eksikliğine bağlı olarak göz ardı edilmesi sonucu, sadece ocağın kendisi değil yakın çevresinin de bozulmasına yol açmaktadır.

Sonuçta ortaya çıkan etki sadece doğal yapının değişmesi değil, aynı zamanda o ortamda yaşayan ve o ortamdan beslenen tüm canlıların (insan-hayvan-bitki) olumsuz etkilenmesi de söz konusudur.

Jeolojik yapı değişmiş ve doğal denge bozulmuş, normal akan dereler, çaylar zaman içinde sellere neden olmuş, aşırı yağışlar sonrası Antakya'da yaşam zorlaşmış ve zaman zaman da batısında bulunan St.Pierre Kilisesi üzerinden kayalar düşmüştür.

Hacı Kürüş Deresi kenarındaki Roma İmparatorluğu dönemi öncesi kalıntılar, taş ocağındaki patlamalar sonucu oluşan toprak kayması ile toprak altında kalmıştır.

Aynı bölgede, Roma İmparatorluğu döneminde Antakya'nın 5 kapısından günümüze kalan tek kapısı Demir Kapı ya da diğer adıyla Bab-ı Hadid taş ocağına yakın bir mesafede olup risk altındadır.

Ayrıca yanlış madencilik faaliyetleri sonucu 2013'dan günümüze zeytinlerde rekolte düşmesi, tozlu ve lekeli zeytin üretimi gerçekleşmiştir.

Taş ocaklarının çevreye verdiği en büyük zararlardan biri de ocaktan çıkan toz ve dumandır. Çıkan bu tozlar çevredeki bitki örtüsünün üzerini beyaz bir tabaka şeklinde örtmektedir. Taş ocaklarının bulunduğu yere yakın olan tarım alanları da çıkan kireç tozundan dolayı kireçlenmekte, kireç de toprağın asit-baz dengesini bozduğundan toprak olumsuz etkilenmektedir. **Anayasanın 56. Maddesine göre ise 'Çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek, devletin ödevidir' denilmektedir.**

Hatay'daki taş ve kum ocakları işletmeciliğinde önceliğin; litolojik çeşitlilik, eğim, bitki örtüsü, tarım alanları, yerleşme, nüfus, ekonomik gelişmişlik düzeyi gibi gerekçeler göz önünde bulundurularak uygun alanlara verilmesi çevre sağlığı ve çevre kirlenmesinin önlenmesi açısından bölge halkının öncelikli taleplerindendir.

25/4/8

Bu bilgiler ışığında;

- 1) Hatay'ın İskenderun, Altınözü, Kırıkhan, Dörtöl ve Erzin ilçelerinin Amanos Dağları kesimlerinde hali hazırda kaç adet faal taş ve madem ocağı vardır? Bu taş ocakların kaç tanesi 'Maden Araştırma Ruhsatı' almış ve maden ocağı statüsündedir?
- 2) Açılacak her taş ve kum ocağı için gerçekçi bir CED raporunun hazırlanması ve buna göre işletmeye izin verilmesinin zorunlu hale getirilmesi konusunda bir çalışmanız olacak mıdır? Olmayacaksa gerekçeleri nedir?
- 3) Terk edilen taş ve kum ocaklarında, tesviye çalışmalarından sonra doğal peyzaja uygun düzenlemenin yapıp yapılmadığı denetlenmekte midir? Denetleniyorsa bu denetimi hangi kurumlar yapmaktadır? Denetlenmiyorsa neden denetlenmemektedir?
- 4) Hatay'da İskenderun, Erzin, Altınözü, Yayladağı (Yukarıokçular-Bozlu), Kırıkhan gibi ilçelerimizde zeytinciliğimizi, tarımımızı bulundukları bölgelerde tarihi eserlere yakınlıkları dolayısıyla tarihi eserlerimizi, su kaynaklarımızı bu ocaklar olumsuz yönde etkilediğinden her işletmenin tozlanmayı en aza indirecek tedbirlerin alması gerekmekte midir? Gerekli tedbir ve denetimler neden uygulanmamaktadır?
- 5) Tarihi sit alanı ve bu alana yakın yerlerde yeni taş ve kum ocaklarının açılmasına izin verilmeyerek var olanların da kapatılması yönünde bir tasarrufunuz olacak mıdır? Olmayacak ise gerekçeleri nelerdir?
- 6) Taş ve kum ocaklarının faaliyetlerinde yapılan patlatmalarda yeraltı su durumu göz önünde bulundurulmakta mıdır? Patlatma ve malzeme alımı derinliği buna göre mi belirlenmektedir?
- 7) Bazı taş ocaklarının 'Maden Araştırma Ruhsatı' olarak mermer ocağı adı altında faaliyet yürütmesine karşı denetim ve yaptırım mekanizmanız nedir?
- 8) Tarihi ve doğal zenginliklerimizi yok edip, tüm canlıların (insan-hayvan-bitki) olumsuz etkilenmesine neden olan taş ve kum ocaklarının doğaya ve yaşam alanlarına verdiği zararların araştırılarak tespit edilmesi konusundaki faaliyetleriniz nelerdir?